

**Přednáška 2: Teoretický kontext výzkumu.
Práce s literaturou. Cíl výzkumu. Výzkumné
otázky.**

ZUR 559 Kvantitativní metody výzkumu médií

Návrh empirického výskumu

1. názov
2. úvod: formulácia témy výskumu a výskumného problému (vrátane popisu relevancie)
3. prehľad literatúry
4. formulácia cieľa výskumu
5. formulácia výskumných otázok a hypotéz
6. konceptualizácia a operacionalizácia premenných z výskumných otázok/hypotéz, tvorba indikátorov
7. výskumná stratégia, metóda a technika zberu dát
8. popis výskumného súboru (a jeho

3. Teoretická časť/prehľad literatúry

- účel: popísať stav poznatkov, ktoré sa vzťahujú k výskumnej téme a problému; vyhnúť sa „objavovaniu objaveného“
 - spája navrhovaný výskum s existujúcimi relevantnými poznatkami; „pokračujúci dialóg“
 - zvyrazňuje dôležitosť výskumu a zasadzuje ho do širšieho kontextu
 - umožňuje stanoviť rozdiel medzi doterajšími výskumami a tým naším, a tým pádom preň vytvoriť priestor
 - podnecuje výskumné otázky
 - poskytuje odbornú terminológiu
 - možné odpovede na naše výskumné otázky

(hypotézy)

Teoretická časť

1. Perspektíva/paradigma výskumu
2. Teórie a koncepty
3. Prehľad predchádzajúcich empirických výskumov na danú tému

Perspektíva výskumu

- perspektíva/paradigma/filozofická pozícia, z ktorej vychádza náš výskum (činíme na jej základe určité predpoklade, volíme tému, otázky a metódy)
 - opakovanie: paradigma = množina predpokladov o sociálnom svete a o tom, čo sú vhodné témy a metódy pre jeho skúmanie
- napr. pozitivizmus, interpretativizmus, sociálny konštruktivizmus, kritická teória....
- je to vítaná, ale nie nevyhnutá súčasť
- sú možné aj kombinácie

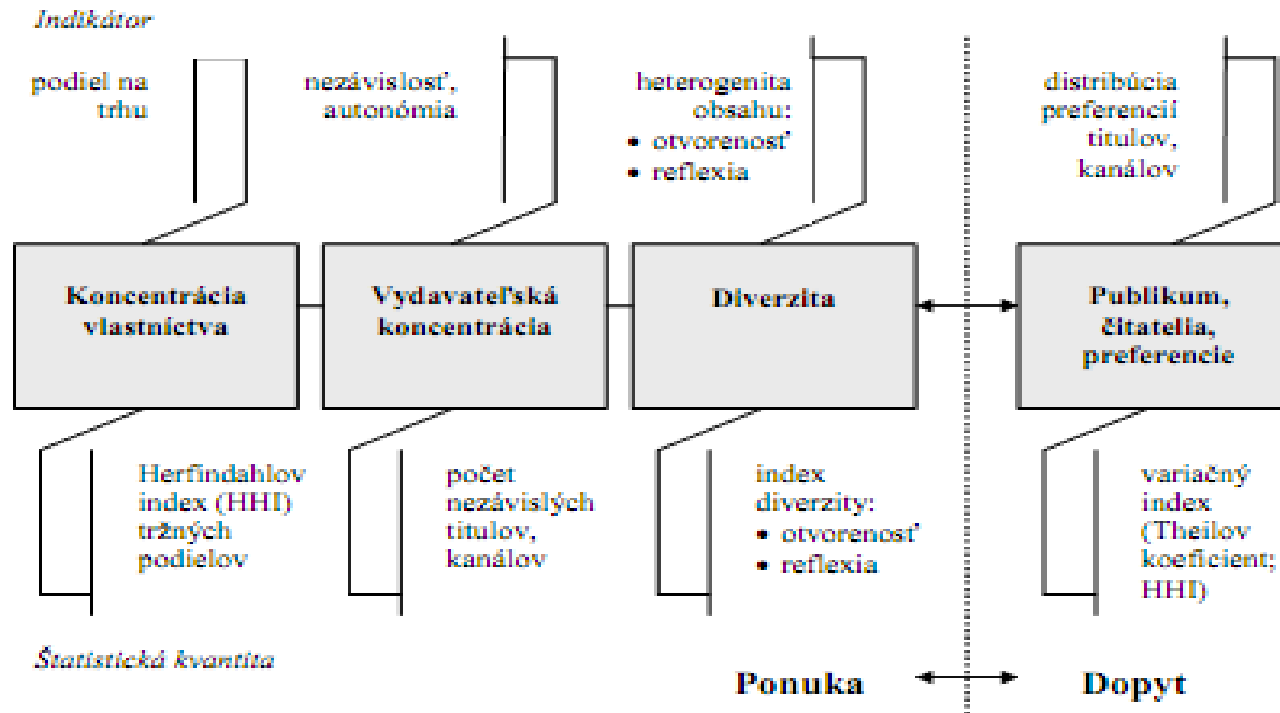
Teória

- funkcia: niečo popísať a/alebo vysvetliť
- špecifikuje vzťahy medzi konceptmi a vysvetľuje, prečo tieto vzťahy existujú
- testovanie v. vytváranie teórie
- kvantitatívny empirický výskum: testovanie teórií (teória → hypotézy → definícia a operacionalizácia premenných → meranie)

Koncept

- abstrakcia reprezentujúca nejaký objekt, jeho vlastnosť alebo fenomén
- zachytáva základné črty sociálneho sveta a definuje ich

Obr. 4: Koncept mediálnej diverzity podľa holandského Komisarátu pre médiá

Typy teórie

- teória malého dosahu:
 - jednotlivé vzťahy a udalosti; empirické generalizácie
- teória stredného dosahu:
 - ohraničené oblasti v sociálnych vedách
 - relatívne ľahko testovateľná, ale jej všeobecnosť a explanačná sila je obmedzená
- teória veľkého dosahu
 - všeobecné, abstraktné teoretické konštrukcie
 - často sa pokúšajú vysvetliť princípy fungovania sociálneho systému ako celku

Prehľad literatúry

- vyhľadať, naštudovať a popísať/zhrnúť literatúru, ktorá je relevantná pre našu štúdiu
 - teoretická
 - empirická
 - kontextuálna
- uviesť náš výskum do vzťahu s touto literatúrou
- logicky a koherentne popísaný stav doterajšieho poznania, vrátane jeho medzier

Postup - rešerš

- zaujímajú nás: teórie, koncepty + predchádzajúce empirické výskumy
1. identifikácia kľúčových slov
 - abstrakcia – často treba hľadať aj širšie/príbuzné témy
 - skúšať rôzne kľúčové slová
 2. prehľadanie knihovníckych databáz
 3. načítať získanú literatúru a preskúmať ďalšie zdroje, ku ktorým nás dovedla
 4. ukončenie prieskumu: keď sa prestávajú objavovať nové zdroje a témy (stav „nasýtenosti“)

Praktické tipy

1. Prečítať abstrakt a rozhodnúť, či stiahneme celý text →
2. Stiahnuť a uložiť (priezvisko autora a rok) →
3. Prečítať a vyznačiť/skopírovať si dôležité časti vzťahujúce sa k
 - predchádzajúcim výskumom (pokračovanie rešerše)
 - teoretickým východiskám (inšpirácia)
 - použitej metóde (inšpirácia)
 - výsledkom a záverom (do prehľadu empirickej literatúry, ako základ pre vyvodenie hypotéz...)

Kde hľadať

- pracujeme odbornými (recenzovanými) zdrojmi
- databázy: fyzické/elektronické
- encyklopédia a slovníky max. na začiatku: (len pre zorientovanie; necitovať)
- odborné časopisy (články) a knihy
 - <http://knihovna.fss.muni.cz/ezdroje.php>
 - <https://scholar.google.cz/>

Pomocník pri citovaní

- Napr.: <https://www.citacepro.com/>

Ako napísať teoretickú časť

1. perspektíva →
2. teórie a koncepty →
 - typicky: od všeobecných k partikulárnym
 - u každej teórie/konceptu uviesť:
 - prečo je pre náš výskum relevantná
 - čo z nej vyplýva pre náš výskum
 - ako ju ďalej využijeme
3. prehľad predchádzajúcich empirických výskumov
 - nepopisovať postupne po jednej štúdií
 - zosumarizovať a kategorizovať výsledky predchádzajúcich výskumov

Ako napísať teoretickú časť

- na začiatok teoretickej časti: stručný sprievodca po štruktúre, logika výkladu
- kritický, nie obdivný alebo nehodnotiaci prehľad (zvlášť vo vzťahu k metóde a záverom)
- prehľad literatúry ako argument, **tvoríme tézu a podkladáme ju argumentmi a dôkazmi**, netvoríme kompilát/učebnicu/popis (nutnosť syntézy)
- v záverečnej syntéze zachytávame konvergenciu a divergenciu teórií a výsledkov
- konceptuálna mapa (vizuálne zhrnutie):
 - hlavné koncepty (a príp. aj ich dimenzie a indikátory)
 - vzťahy medzi nimi

Na čo si dať pozor

- Pracujte s primárnymi zdrojmi
- Pracujte s odbornými zdrojmi
- Vyhýbajte sa obsiahlemu citovaniu dlhých pasáží
- Vytvárajte argumentáciu, nie knižnicu
 - Venujte sa len teóriám/výskumom, ktoré sú nevyhnutné pre Váš výskum
 - Vyhnite sa prídlhým učebnicovým popisom
 - Prepájajte kapitoly
 - Priamo vzťahujte prezentované teórie/empirické výskumy na Vašu tému – čo z nich pre Váš výskum vyplýva?

Teoretická expozícia – dobrý príklad

- *Z výsledků výzkumu o televizní mediaci, který provedla Austin (1993: 153) vyplývá, že pomocí mediace mohou rodiče děti ovlivňovat v tom, jak si jejich děti budou interpretovat obsah v médiu. Austin, i když se slabým vztahem mezi proměnnými, ukázala, že děti měly k televiznímu obsahu větší odstup a byly skeptičtější, pokud jejich rodiče používali aktivní mediační techniky. Její závěry poukazují na to, že aktivní mediace může být cestou, jak naučit děti kategorizovat obsahy, ověřovat informace a vytvářet si na ně vlastní názor. Mendoza (2009) taktéž hovořila o pozitivních účincích aktivní mediace, a vyzdvihla pozitiva komentářů a hodnocení médií ze strany rodičů a jejich vliv na mediální gramotnost dětí. Z druhé strany to potvrdila i Nathanson (1999), která poukázala na to, že pokud se rodič aktivně nepodílí na interakci s dítětem při sledování televize, rodič působí jako schvalovatel pořadu, a dítě pak nemá možnost hodnotit, zdaje daný pořad vhodný či nikoliv, pokud rodič jenom pasivně sleduje a obsah nekomentuje. Navíc poukázala na spojitost aktivní mediace s nižší mírou agresivity u dětí. Co se týče restriktivních pravidel, pokud ta v mediaci chyběla, děti měly tendenci se na televizi dívat více (Brown*

Cvičenie

- Cez <http://knihovna.fss.muni.cz/ezdroje.php> vyhľadajte ľubovoľný odborný článok z oblasti mediálnych štúdií postavený na kvantitatívnych dátach.
- Prečítajte si prehľad literatúry a pripravte si stručné zhrnutie súčasného stavu poznania, ktoré odprezentujete kolegom/kolegyniam.

4. Cieľ výskumu

- mala by zaznieť veta „cieľom tohto výskumu je...(popísať, objasniť, vysvetliť, preskúmať, analyzovať, pochopiť, zhodnotiť, odhaliť, zmeniť...)“
- nemiešať výskumné ciele s aktivitami, ktoré sú nevyhnutné pre samotné vykonanie výskumu
 - preskúmať
 - popísať
 - vysvetliť

Príklad (cieľ) – k dopracovaniu

- *Cílem této práce je snaha zmapovat reprezentaci kriminality ve vybraných tištěných médiích, jimiž jsou pro tuto práci Blesk (bez Nedělního Blesku) a MF DNES, které jsou nejčtenějšími novinami v České republice. Půjde zde tedy především o to, zachytit hlavní zpravodajské hodnoty, které vedly k uveřejnění zpráv; dále o porovnání počtu zpráv se statistickými údaji v čase (jinak řečeno, zdali odpovídá klesající kriminalita s počtem zpráv, týkajících se kriminality); a o zachycení dodržení povinností novináře (zachovávat objektivitu a další).*
- Analýza? analyzovat? prozkoumat? porovnat?
- Naozaj pre analýzu reprezentácie stačí porovnať spravodajské hodnoty, porovnať vývoj článkov so štatistickými údajmi o kriminalite a zhodnotiť dodržiavanie objektivitu?

Príklad (cieľ) – k dopracovaniu

- *Cílem práce bude poukázat na moc médií, jejich vliv a zneužitelnost ve prospěch totalitních režimů, konkrétně tedy na našem území ve prospěch nacistů za protektorátu Čechy a Morava a ku prospěchu komunistů během komunistické nadvlády v Československu. Adina Mandlová figurovala během obou totalitních režimů jako nepřítel státu a daného státního zřízení a zároveň takto byla označována ve státem řízených tiskovinách.*
- Je to splnitelný cieľ pre takto koncipovaný empirický výskum?
- Súvis medzi prvou a druhou vetou?

5. Výskumná otázka

- prevádza výskumný cieľ do podoby otázky, na ktorú má výskum odpovedať
- obsahuje základné premenné (príp. koncepty), ktoré charakterizujú skúmaný problém
- od nej sa spravidla odvodzujú vedľajšie výskumné otázky, príp. hypotézy
 - dobre navrhnuté a formulované otázky indikujú, aké dáta treba na ich zodpovedanie
 - empirické kritérium: je jasné, aké dáta potrebujeme na zodpovedanie danej výskumnej otázky
 - ak nie → ďalšia špecifikácia výskumnej otázky (rozpracovanie)

What

Why

How

Výskumné otázky: čo?

- what?/ kto, čo, aký, kde, kedy, koľko, ako často?
- deskripcia
- objavovanie a popisovanie charakteristík alebo vzorcov určitého fenoménu

Výskumné otázky: prečo?

- why?/prečo?
- príčiny existencie určitých charakteristík alebo vzorcov určitého fenoménu
- vzťahy medzi udalosťami, sociálnymi aktivitami alebo sociálnymi procesmi

Výskumné otázky: ako?

- how?/ako?
- dosiahnutie zmeny, praktický výsledok a intervencia

Výskumná otázka - postup tvorby

- Výskumné otázky (optimálne) vychádzajú z teoretického kontextu (vrátane prehľadu predchádzajúcich výskumov)
- Musí byť jasné, prečo danú otázku kladieme (prepojenie s teoretickým kontextom)
- Pred každú VO/VVO je dobré napísať odsek sumarizujúci tento kontext
- Zrevidovať a skontrolovať:
- Za VO musí byť zjavná práca s teóriou
- Koherencia teoretickej časti, cieľa a VO

Príklad výskumných otázok

- názov: Parental Mediation of Children's Emotional Responses to a Violent News Event (Buijzen, M. et al. 2006)
- otázky:
- VO1: Do akej miery sú pocity obáv, strachu, smútku či zlosti u detí viazané na vystavovanie sa správam o násilných udalostiach?
- VO2: Do akej miery pomáhajú aktívne a reštriktívne mediácie rodičov zmierňovať vplyv tohto spravodajstva?

Príklad výskumných otázok – k dopracovaniu

- *Cílem diplomové práce je popsat, zda a jak se bulvarizace v průběhu let projevila na mediálním zobrazování sebevražd v deníku Blesk.*
- *VO1: Jak se změnil poměr hard news a soft news u příspěvků pokrývajících téma sebevraždy?*
- *HVO2: Jak se proměnily fotografie u příspěvků pokrývajících témata sebevraždy?*
 - *VVO1: Jak se změnil průměrný počet fotografií uveřejněných u příspěvků pokrývajících témata sebevraždy?*
 - *VV2: Jak se změnil prostor, který fotografie u uveřejněných příspěvků pokrývajících témata sebevraždy, zauímají?*
 - *A čo obsah fotografií, ten pre HVO2 a aj celkovo pre cieľ nie je dôležitý?*
- *HVO3: Jak se změnila podoba titulků?*
- *HVO4: Kde se nejčastěji udávají události, o kterých noviny informují?*
- *Vyvodenie VO z teoretickej expozície? Práca s literatúrou?*

Príklad výskumných otázok – k dopracovaniu

- *Je Adina Mandlová zobrazovaná v oficiálnych tiskovinách jako nepřítel státu?*
 - Áno/nie
- *Je toto zobrazení opravdu cíleně zaměřené, nebo jde o bulvarizaci?*
 - Bud'/alebo
- *Jsou tvrzení o její osobě založena na faktech, nebo na pomluvách?*
 - Bud'/alebo
- *Vedla mediální kampaň mířená proti její osobě k tomu, že emigrovala?*
 - Ako na to prídete na základe obsahovej analýzy?
- *Byla více obviňována v pronacistických, nebo v prokomunistických tiskovinách?*
- **Celkovo: Vyvodenie VO z teoretickej expozície?**

Prečo práve tieto VO? Ako sme k nim došli? Práca